

T.C.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 30.07.2025

Sayı: 812

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İcra Ve İflas Kanunu ile Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 25/7/2025

Adnan BEKER
Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 29-8-2025	Esas No: 2/3247

[Handwritten signature]

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
30 Temmuz 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
30 Temmuz 2025
No: 1674165

GENEL GEREKÇE

Sosyal güvenlik hukukunun en temel işlevlerinden biri, bireyin çalışma gücünü yitirdiği dönemlerde, insan onuruna yaraşır bir hayat sürdürebilmesini temin edecek düzeyde gelir güvencesi sağlamaktır. Bu bağlamda emekli aylığı, yalnızca bir geçmiş hizmet karşılığı değil; bireyin sosyo-ekonomik varlığını sürdürebilmesinin ön koşulu olan bir kamu hakkıdır. Hukuki mahiyeti itibarıyla emekli aylığı, mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmekle birlikte özü itibarıyla yaşamsal nitelikteki sosyal güvenlik hakkının taşıyıcısıdır.

Bu nedenle, emekli aylıklarının cebri icra tehdidinden korunması, sosyal hukuk devletinin gereği olarak bireyin ekonomik güvenliğine yönelik müdahalelere karşı kurulan anayasal bir bariyerdir. Bu durum, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 93 üncü maddesinde açıkça ifadesini bulmuştur. İlgili maddede açıkça gelir, aylık ve ödeneklerin devir ve temlik olunamayacağı düzenlenmiştir. Emekli aylığı alacağına haczedilemezlik tanınması yanında devri de kanunen yasaklanmıştır. Türk Medeni Kanunu'nun 954 ve devamı maddelerinde alacak ve hakların rehni düzenlenmiş olup, bu maddeler hükümlerine göre ancak başkasına devredilebilen alacaklar ve diğer haklar rehnedilebilir. 5510 sayılı Kanun'un 93 üncü maddesinin emredici hükmü ile emekli aylıklarının ve gelirlerinin devredilemeyeceği belirtildiğine göre emekli aylıkları, gelir ve ödeneklerinin üzerinde alacak rehni tesisi de geçerli değildir. Bu durumda tüketici kredi sözleşmelerinde emekli aylıklarının, sosyal güvenlik alacaklarının rehnine ilişkin hükümler kesin hükümsüzdür.

Uygulamada, bu yasağın banka sözleşmelerine konulan açık muvafakat beyanları, temlik şartları veya kredilendirme süreçlerine yerleştirilen dolaylı mekanizmalar vasıtasıyla dolandırıldığı görülmektedir. Ancak sözleşme özgürlüğü, irade serbestisi gerekçe gösterilerek yasak olan temlik, rehin, hapis ve takas işlemleri dışında bloke yetkisi, kesinti yapma yetkisi gibi bazı nitelendirmelerle farklı yetkilerin verilmesi yoluyla emredici nitelikteki yasakların aşılması mümkün değildir. Nitekim Anayasanın 48 inci maddesiyle güvence altına alınan sözleşme özgürlüğü mutlak olmayıp, kanunda öngörülen sınırlar içinde geçerlidir. Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurumu tarafından yayınlanan 04.04.2011 tarihi 2011/2 sayılı Genelge'de de maaş ve ücret hesaplarına bankalarca haksız uygulanan blokaj işlemleri bakımından uyarılara yer verilmiştir.

Özel hukuktan kaynaklanan borçların borçlu tarafından rızasıyla ifa edilmemesi halinde, alacaklının alacağını tahsil için devletin cebri icra organlarına başvurusu kuraldır. İcra organları varken alacaklının alacağını, emredici kanun hükümlerine rağmen, geçersiz sözleşme hükmüne dayanarak kendiliğinden tahsil etmesi ihkakı haktır. Cebri icrada dahi, alacaklı borçlu arasında denge kurulması, hatta takiple ilgili üçüncü kişiler ve kamunun da menfaatlerinin korunması için kurallar getirilmiş olup söz konusu denge ve menfaatlerin kurulması, ülkede hukuki barışa ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

Anayasanın 2 nci maddesi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin; toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu açıkça şekilde düzenlenmiştir. Anayasanın 5 inci maddesi ile de kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak ve kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya çalışmanın Devletin temel amaç ve görevlerinden olduğu belirtilmiştir. Yine Anayasanın 41 inci maddesiyle ailenin korunması; 17/1 inci maddesi ile herkesin yaşama

maddi ve manevi varlığını koruma geliştirme hakkına sahip olduğu teminat altına alınmıştır. Anayasanın bu hükümleri kapsamında bakıldığında, tüketici kredi sözleşmesinin kurulduğu sırada güçlü konumda olan banka tarafından, sözleşmenin zayıf konumunda olan tüketici niteliğindeki emekliden alınan hapis, takas, mahsup ve benzeri onay ve rıza ile banka tarafından emekli maaşı üzerine bloke konulması mümkün değildir. Emekli maaşı henüz muaccel olmadan daha sözleşmenin kurulduğu sırada söz konusu işlemler yönünden muvafakat alınması, emekli ve ailesini ileride dara sokacağı kesin olduğundan, kişinin maddi ve manevi varlığı, yaşama hakkı, toplumun huzur ve mutluluğu vs ilgili Anayasa hükümleriyle doğrudan ilgilidir ve dolayısıyla kamu düzenine aykırılık oluşturur.

İşbu teklif ile; 5510 sayılı Kanun'un 93 üncü maddesinin birinci fıkrasına ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 83/a maddesine yapılacak ekleme ile emekli aylıklarına açık muvafakat, sözleşmesel yükümlülük veya borç ilişkisine dayalı olarak blokaj uygulanamayacağı, bu tür işlemlerin geçersiz ve hükümsüz olduğu açıkça düzenlenmektedir.

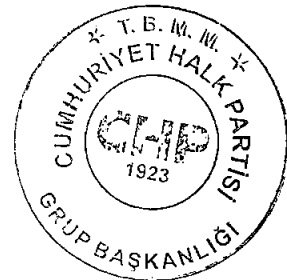
MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 83/a maddesine yapılan ekleme sayesinde, haczedilmesi kısıtlanmış gelirler arasında yer alan emekli aylıklarının, borçlunun açık rızası veya sözleşmeye dayalı olarak dahi haczedilemeyeceği, bloke edilemeyeceği ve mahsup edilemeyeceği açıkça düzenlenmektedir. Böylece, cebri icra dışı tahsil yollarıyla emeklinin yaşam hakkına yönelen dolaylı müdahalelerin önüne geçilmektedir.

MADDE 2- Madde ile 5510 sayılı Kanun'un 93'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümle ile emekli aylıkları ve benzeri sosyal güvenlik ödemelerinin, bankalar veya finansal kuruluşlarca herhangi bir borç ilişkisinden doğan sözleşme, muvafakatname, rehin veya temlik gibi gerekçelerle bloke edilmesinin veya bu ödemelere sınırlama getirilmesinin açıkça önüne geçilmektedir. Bu düzenleme ile sosyal güvenlik hakkının dokunulmazlığı ve bireyin temel geçim kaynağının korunması güvence altına alınmaktadır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

İCRA VE İFLAS KANUNU İLE SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 83/a maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Haczedilmesi kısıtlanmış gelirler arasında yer alan emekli aylığı, tahsisat ve sair ödemeler, kişinin açık rızasına veya herhangi bir sözleşmeye dayalı olarak dahi tamamen veya kısmen haczedilemez, bloke edilemez ya da mahsup konusu yapılamaz.”

MADDE 2- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 93 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu gelir, aylık ve ödeneklerin ödenmesine aracılık eden banka veya diğer finansal kuruluşlar nezdindeki hesaplara, herhangi bir borç ilişkisinden kaynaklı olarak açık muvafakat, temlik, rehin, sözleşme hükmü veya sair suretle blokaj veya sınırlama konulamaz.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

